

Mål C-215/21**Begäran om förhandsavgörande****Datum för ingivande:**

6 april 2021

Hänskjutande domstolJuzgado de Primera Instancia n.º 2 de Las Palmas de Gran Canaria
(Spanien)**Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:**

12 mars 2021

Kärande:

Zulima

Svarande:

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos E.F.C. S.A.U.

[UTELÄMNAS]

Beslut**BESLUT ATT FRAMSTÄLLA BEGÄRAN OM
FÖRHANDESAVGÖRANDE TILL EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL**

[UTELÄMNAS] [Uppgifter om målet, den hänskjutande domstolen och parterna]

FAKTISKA OMSTÄNDIGHETER

ETT. - Zulima har vid denna domstol väckt ordinär talan mot bolaget SERVICIOS PRESCRIPTOR Y MEDIOS DE PAGOS E.F.C. S.A.U. (tidigare EVOFINANCE E.F.C. S.A.U.) om OGILTIGFÖRKLARING AV KREDITAVTAL OCH OM BETALNING, och med stöd av *artikel 2 b i rådets direktiv 93/13/EEG* gjort gällande att hon agerar för ändamål som faller utanför hennes näring eller yrke och att hon har ställning som konsument.

Hon har yrkat att domstolen ska meddela dom och OGILTIGFÖRKLARA det avtal om löpande kredit som käranden den 21 september 2016 ingick med

svarandebolaget Servicios Prescriptor y Medios de Pagos E.F.C. S.A.U, på grund av ocker. Hon har vidare yrkat att svaranden ska FÖRPLIKTAS att återbetala mellanskillnaden mellan det kapitalbelopp som faktiskt lånats ut och det belopp som i själva verket har betalats tillbaka [**Orig. s. 2**] och som överstiger det utlånade kapitalet med anledning av det ovannämnda avtalet, inklusive det angivna räntebeloppet och avgifter, samt de avbetalningar som fortfarande görs, jämte lagstadgad ränta. Allt detta ska fastställas i dom och svaranden ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Hon har även väckt talan om ogiltigförklaring av de allmänna avtalsvillkoren om ränta, på grund av bristande insyn, med stöd av EU:s direktiv och den lagstiftning som införlivar dem.

TVÅ. - [UTLÄMNAS] [processuella frågor rörande den nationella lagstiftningen]

[UTELÄMNAS] Svaranden har i en inlaga yrkat att målet ska avskrivas på grund av att kraven i den talan som väckts med stöd av *artikel 22 i civilprocesslagen* har tillmötesgått vid sidan om förfarandet. Svaranden har gjort gällande att denne hade sagt upp/hävt avtalet och att kunden inte kan företa några transaktioner med kortet. Svaranden har vidare gjort gällande att skuldsaldot hade annullerats beträffande ränta och avgifter och avslutningsvis att återbetalningsbeloppet ska uppgå till 326,04, vilket var det belopp som käranden hade betalat för mycket. Svaranden har avslutningsvis yrkat att denne inte ska förpliktas att stå för rättegångskostnaderna med stöd av *artikel 22 i civilprocesslagen*.

TRE. - Den 11 september 2020 beslutade domstolen i enlighet med *artikel 20.3 i civilprocesslagen* att delge yrkandet om avskrivning av målet, med anledning av att käranden inte längre hade något berättigat intresse av att få tillgång till ett effektivt rättsmedel inför domstol.

Käranden förnekade att kraven skulle ha tillgodosetts vid sidan om förfarandet så som svaranden hade gjort gällande och hänvisade till de argument som hon hade redovisat i den ingivna inlagan. I korthet har käranden gjort gällande att en anmodan hade framställts innan talan väcktes men att den inte tillmötesgicks och att yrkandena inte medgavs. Käranden har för det andra gjort gällande [att] kraven i själva verket inte har tillmötesgått vid sidan om förfarandet, eftersom yrkandet omfattade tre delar: ogiltigförklaring av avtalet på grund av ocker, återbetalning av felaktigt uppburna belopp och betalning av rättegångskostnader.

Mot bakgrund av att käranden motsatte sig att målet avskrevs, beslöt domstolen den 25 september 2020 att kalla parterna till ett sammanträde i enlighet med *artikel 22.2 i civilprocesslagen*, vilket sattes ut till den 19 november 2020.

FYRA. - Innan denna begäran om förhandsavgörande framställdes i enlighet med *artikel 19.3 i fördraget om Europeiska unionen*, *artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt* och *artikel 4 bis i lagen om domstolsväsendet (Ley Orgánica del Poder Judicial)*, beslutade domstolen den 24 november 2020 att höra parterna i målet mot bakgrund av unionsrättens betydelse för målet. Domstolen ville bland annat få reda på parternas syn på tolkningen av *artiklarna*

6.1 och 7.1 i direktiv 93/13, jämförda med artikel 22 i civilprocesslagen, med avseende på frågan om rättegångskostnader i sådana fall där målet avskrivs på grund av att kraven har tillmötesgått vid sidan om förfarandet eller ändamålet med talan har förfallit. Kärandens ombud har yttrat sig och motsatt sig att ett förhandsavgörande begärs. Svarandens ombud har inte yttrat sig.

RÄTTSLIGA GRUNDER

[Orig. s. 3] ETT. – Saken i målet vid den nationella domstolen

- 1 Det har i målet yrkats att domstolen ska meddela dom och OGILTIGFÖRKLARA det avtal om löpande kredit som parterna ingick den 21 september 2016 på grund av den ockerränta för lånet som angavs i avtalet. Konsumenten har i första hand gjort gällande att kreditavtalet ska ogiltigförklaras på grund av ockerränta, på grundval av den spanska lagstiftningen.
- 2 Konsumenten har även yrkat att allmänna avtalsvillkor (räntevillkor, på grund av bristande information och insyn) inte ska föras in i avtalet och/eller ogiltigförklaras, med stöd av unionsdirektiven och den lagstiftning som införlivar dem.
- 3 [UTELÄMNAS] [Betonning av att käranden har ställning som konsument]
- 4 Svaranden avgav svaromål i föreskriven tid och gjorde gällande att kravet hade tillgodosetts vid sidan om förfarandet och att kärandens yrkande hade tillmötesgått artikel 22 i civilprocesslagen. Käranden förnekade att kravet skulle ha tillgodosetts vid sidan om förfarandet och parterna kallades till sådan förhandling som föreskrivs i civilprocesslagen för sådana fall, vid vilken parterna redogjorde för sina argument.
- 5 De framförda argumenten och den bevisning som föreligger i målet tycks visa att de kraven faktiskt har tillgodosetts vid sidan om förfarandet och att svaranden har gått med på att häva avtalet och att betala tillbaka de felaktigt uppburna beloppen. Det framgår av handlingarna i målet att svaranden dessförinnan via burofax anmodats att ogiltigförklara avtalet och betala tillbaka de felaktigt uppburna beloppen. Svaranden vägrade dock att underlåta att tillämpa räntan och att betala tillbaka de felaktigt uppburna beloppen.

TVÅ. - Frågor som är omtvistade i det nationella målet

- 6 6 För det fallet att det slås fast att kraven tillmötesgått vid sidan om förfarandet genom att konsumentens yrkanden till fullo har tillmötesgått, föreskrivs i artikel 22 i civilprocesslagen att ingen av parterna ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

- 7 Således bör en tolkningsfråga hänskjutas om huruvida de nationella bestämmelser som finns i *artikel 22 i civilprocesslagen* för de fall där kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet och det rör sig om en konsument och beträffande regeln att domstolen inte ska förordna om rättegångskostnader, innebär ett åsidosättande av *artikel 6.1 jämförd med artikel 7.1 i direktiv 93/13*, inom ramen för ett förfarande i vilket en konsument för talan om ogiltigförklaring av oskäliga avtalsvillkor (närmare bestämt ogiltigförklaring av räntan på grund av bristande insyn), och huruvida den omständigheten att kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet ska knytas till principen att oskäliga avtalsvillkor inte är bindande och principen om avskräckande verkan gentemot näringsidkaren, och följaktligen medföra att näringsidkaren ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.
- 8 Det bör även beaktas att det system som föreskrivs i *civilprocesslagen* inte föreskriver någon möjlighet för domstolen att pröva huruvida betalningskrav har framställts tidigare [**Orig. s. 4**] eller huruvida svaranden var i ond tro, som grund för att besluta att näringsidkaren ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna när kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet.

TRE. - Unionsrätten.

- 9 **Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal.**

Artikel 6

1. Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.

Artikel 7

[1.] Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.

- 10 **Tjugofjärde skälet i direktiv 93/13:** ”domstolar eller förvaltningsmyndigheter måste förfoga över lämpliga och effektiva medel för att förhindra fortsatt tillämpning av oskäliga villkor i konsumentavtal”.

- 11 **EU-domstolens dom av den 21 december 2016 (mål C-154-15)**

”... 53. Enligt artikel 6.1 i direktiv 93/13 ska medlemsstaterna föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten.”

”54. Denna bestämmelse ska anses vara likvärdig med de nationella bestämmelser som inom den inhemska rättsordningen utgör tvingande rätt (se, för ett liknande resonemang *dom av den 30 maj 2013, Asbeek Brusse et de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341*, punkt 44).”

”56. Med tanke på arten och vikten av det allmänintresse som ligger till grund för det skydd som ges konsumenterna, vilka befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkarna, kräver direktiv 93/13, såsom framgår av artikel 7.1 jämförd med tjugofjärde skälet i direktivet, att medlemsstaterna föreskriver lämpliga och effektiva medel ’för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter’ (*dom av den 30 april 2014, Kásler et Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282*, punkt 78).”

12 EU-domstolens dom (tredje avdelningen) av den 5 december 2013

” ... 30. I avsaknad av harmonisering av de processuella medel som konsumentskyddsorganisationerna förfogar över för att få användning av oskäliga villkor att upphöra, i såväl konsumenternas som konkurrenternas intresse, ankommer det på varje medlemsstat att i sin interna rättsordning fastställa sådana regler enligt principen om processuell autonomi. Dessa [**Orig. s. 5**] regler får emellertid varken vara mindre förmånliga än dem som avser liknande situationer som omfattas av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som konsumentskyddsorganisationer har enligt unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, analogt, *dom av den 14 mars 2013 i mål C-415/11, Aziz, punkt 50, och av den 18 april 2013 i mål C-565/11, Irimie*, , punkt 23 och där angiven rättspraxis) ...”.

13 EU-domstolens dom (fjärde avdelningen) av den 16 juli 2020 i de förenade målen C-224/19 och C-259/19

”96. ... Det är emellertid nödvändigt att pröva om det kan anses förenligt med effektivitetsprincipen att låta konsumenten stå för rättegångskostnaderna beroende på storleken på de belopp som betalas åter till konsumenten, trots att konsumentens talan bifallits i den del som avser frågan om det aktuella avtalsvillkoret är oskäligt.”

”98. Konsumenten har enligt direktiv 93/13 rätt att väcka talan vid domstol om fastställelse av att ett avtalsvillkor är oskäligt och därmed inte får tillämpas. Om frågan om rättegångskostnadsfördelning enbart avgjordes utifrån storleken på de otillbörligen erlagda belopp som är föremål för återbetalning, så skulle det kunna avhålla konsumenten från att utöva sina rättigheter på grund av de kostnader som en domstolsprocess kan föranleda (se, för ett liknande resonemang, *dom av den 13 september 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711*, , punkt 69).”

”99. ... Artikel 6.1 och artikel 7.1 i direktiv 93/13, samt effektivitetsprincipen ska tolkas så, att de utgör hinder för lagregler som gör det möjligt att låta konsumenten stå för en del av rättegångskostnaderna, beroende på storleken på de otillbörligen erlagda belopp som betalas åter till konsumenten med anledning av

att ett avtalsvillkor förklarats vara ogiltigt såsom varande oskäligt, eftersom dessa lagregler utgör ett väsentligt hinder som kan avhålla konsumenter från att utöva sin rätt enligt direktiv 93/13 till effektiv domstolsprövning av om avtalsvillkor kan anses oskäliga.”

FYRA. - Nationella rättsliga ramar för det nationella målet.

14 Artikel 22 i civilprocesslagen

... Artikel 22. Avslutande av målet på grund av att kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet eller på grund av att föremålet för talan har bortfallit.

1. När det på grund av omständigheter som uppkommit efter att talan och genkärsmål har väckts inte längre finns något berättigat intresse av att komma i åtnjutande av det eftersträvade domstolsskyddet, på grund av att kärandens och, i förekommande fall, genkärandens yrkanden har tillgodosetts vid sidan om förfarandet, eller på grund av andra skäl, ska denna omständighet påtalas och om parterna är överens ska kanslichefen besluta att målet ska avslutas, utan att domstolen ska förordna om rättegångskostnader.

2. Om någon av parterna gör gällande att denne fortfarande har ett berättigat intresse och med angivande av skälen därtill förnekar att dennes krav skulle ha tillgodosetts vid sidan om förfarandet eller med andra argument, ska kanslichefen inom tio dagar kalla parterna till en förhandling i domstolen som bara avser denna fråga.

[Orig. s. 6] Efter förhandlingen ska domstolen inom tio dagar fatta beslut om huruvida målet ska fortsätta. Den vars yrkande har ogillats ska åläggas att stå för rättegångskostnaderna i detta förfarande.

3. Mot ett beslut att målet ska fortsätta finns inget rättsmedel. Ett beslut om att målet ska avslutas kan överklagas.

15 Artikel 394 i civilprocesslagen

1. I mål som avser fastställsetalan ska den som tappar målet på alla punkter betala rättegångskostnaderna i första instans, såvida inte rätten anser att rättsläget eller sakomständigheterna är oklara i målet och motiverar varför så är fallet.

FEM. - Problem rörande tolkning och den nationella rättens överensstämmelse med unionsrätten som är relevanta för att meddela dom i det nationella målet. Begäran om förhandsavgörande

16 Det finns ett behov av att få klarlagt huruvida den begränsning som den nationella processrätten medger när det gäller att inte förordna om rättegångskostnader när kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet, är förenlig med effektivitetsprincipen. Det handlar således om att få klarlagt huruvida den

bestämmelsen gör det omöjligt eller orimligt svårt att vid domstol hävda de rättigheter som unionsrätten tillerkänner konsumenterna, eftersom den begränsning som bestämmelsen medför för konsumenten, vars rätt har erkänts i domstol, innebär att denne måste stå för en del av den ekonomiska kostnaden för tvisten som orsakats av ett rättsstridigt handlande från näringsidkarens sida, i synnerhet i ett fall som det här aktuella, där konsumenten tidigare har anmodat näringsidkaren utan att denne har tillmötesgått det. Detta medför att konsumenten måste stå för de egna rättegångskostnaderna, vilket inte förefaller rimligt.

17 Konsumenten har enligt direktiv 93/13 rätt att väcka talan vid domstol om fastställelse av att ett avtalsvillkor är oskäligt och därmed inte får tillämpas. Om frågan om rättegångskostnadsfördelning i ett förfarande av det här slaget enbart avgjordes utifrån svarandens processuella handlande, oberoende av om konsumenten har framställt anmodanden dessförinnan och dessa inte har tillmötesgått, så skulle det kunna avhålla konsumenten från att utöva sina rättigheter på grund av de kostnader som en domstolsprocess kan föranleda (se, för ett liknande resonemang, *dom av den 13 september 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711*, punkt 69).

18 Det framgår av domstolens rättspraxis att frågan om hur rättegångskostnaderna ska fördelas i mål vid nationella domstolar omfattas av medlemsstaternas processuella autonomi, varvid dock likvärdighetsprincipen och effektivitetsprincipen ska iakttas. [Orig. s. 7]

Det är emellertid nödvändigt att pröva om det kan anses förenligt med effektivitetsprincipen att låta konsumenten stå för rättegångskostnaderna i ett förfarande när kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet, i enlighet med vad som föreskrivs i *artikel 22 i civilprocesslagen*, i synnerhet i de fall där näringsidkaren har anmodats dessförinnan men inte tillmötesgått det, vilket innebär att konsumenten måste vända sig till domstol med de kostnader som det innebär, allt detta med beaktande av att när det slås fast att kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet, bifalls i princip alla konsumentens yrkanden som grundas på att det avtalsvillkor som näringsidkaren har fört in är oskäligt. [OR.7]

19 Det innebär att om kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet eller om ändamålet med talan har förfallit enligt bestämmelserna i *artikel 22 i civilprocesslagen*, och det efter att det sammanträde har hållits som föreskrivs i den artikeln konstateras att konsumentens krav har tillgodosetts, genom att näringsidkaren har medgett att det angripna villkoret är ogiltigt, föreskrivs det i de processrättsliga bestämmelserna att domstolen inte ska förordna om rättegångskostnader, vilket innebär att konsumenten får stå för kostnaden för förfarandet: Bör konsumenten i ett sådant scenario för att inte bli avskräckt hållas skadelös i strid med *artikel 22 i civilprocesslagen*, i vilken det föreskrivs att domstolen inte ska förordna att någon av parterna ska stå för rättegångskostnaderna när kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet, även om det skulle konstateras att näringsidkaren har varit i ond tro mot bakgrund av anmodanden som konsumenten tidigare har riktat till denne, och bör det

finansinstitut som är svarande under alla förhållanden förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna?

- 20 I korthet undrar den hänskjutande domstolen huruvida *artiklarna 6.1 och 7.1 i direktiv 93/13* mot bakgrund av principen att oskäligen avtalsvillkor inte är bindande och principen om avskräckande verkan, ska tolkas så att de utgör hinder för ett system som medger att konsumenten får stå för rättegångskostnaderna i fall där kraven har tillgodosetts vid sidan om förfarandet, när näringsidkaren medger att ett avtalsvillkor är ogiltigt på grund av att det är oskäligt. Det framgår av handlingarna i målet att en tillämpning av *artikel 22 i civilprocesslagen* skulle kunna få till följd att näringsidkaren inte förpliktas att stå för rättegångskostnaderna i sin helhet, när, i korthet, en konsument som har väckt talan om ogiltigförklaring av ett oskäligt avtalsvillkor i praktiken vinner framgång med sin talan genom att den medges av näringsidkaren i sin helhet, och det dessutom har styrkts att konsumenten har anmodat näringsidkaren dessförinnan utan att näringsidkaren har efterkommit anmodan, varvid konsumenten har sett sig tvungen att vända sig till domstol, samtidigt som denne i efterhand inte kan beviljas rätt till ersättning för rättegångskostnader om kraven tillmötesgås vid sidan om förfarandet.
- 21 Avslutningsvis tycks bestämmelserna om rättegångskostnader i *artikel 22 i civilprocesslagen*, så som de tolkas i nationell rättspraxis och med hänsyn till att det inte kan prövas om det föreligger särskilda omständigheter som motiverar att svaranden förpliktas att stå för rättegångskostnaderna, kunna avskräcka konsumenten från att väcka talan om ogiltigförklaring, om denne måste stå för rättegångskostnaderna på grundval av hur näringsidkaren agerar, när denne väljer att tillgodose konsumentens krav vid sidan om förfarandet.

Mot bakgrund av ovanstående argument

[UTELÄMNAS]

MEDDELAR DOMSTOLEN FÖLJANDE BESLUT

Målet vilandeförklaras i detta skede, som är avgörande för tvistens utgång, och till EU-domstolen hänskjuts följande

TOLKNINGSFRÅGA

När en konsument väcker talan om oskäligen avtalsvillkor i enlighet med direktiv 93/13/EG och konsumentens krav tillgodoses vid sidan om förfarandet, medför *artikel 22 i civilprocesslagen* att konsumenten ska stå för rättegångskostnaderna och att det inte ska beaktas hur näringsidkaren, som inte har efterkommit de föregående anmodandena, har agerat. Utgör denna spanska processrättsliga bestämmelse ett betydande hinder som kan avskräcka konsumenterna från att utöva sin rätt till en effektiv domstolsprövning av huruvida ett avtalsvillkor **[Orig.**

s. 8] är oskäligt, och som strider mot effektivitetsprincipen och mot *artiklarna 6.1 och 7.1 i direktiv 93/13?*

[UTELÄMNAS] [Avslutande processuella formuleringar]

ARBETSDOKUMENT